

**Заславський
Віталій Валерійович,**
ад'юнкт заочної форми навчання
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Превентивні поліцейські заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтовані на захист публічної безпеки та недопущення вчинення правопорушень.

Термін «превенція» у праві використовується для визначення системи заходів, спрямованих на попередження правопорушень. Превенція - це: 1) сукупність заходів, що сприяють усуненню причин для здійснення правопорушень; 2) дія кримінального покарання в боротьбі із кримінальними правопорушеннями.

Тривалий час існувала думка про те, що термін «превенція» не може застосовуватися до адміністративних відносин, оскільки носить яскраво виражений кримінально-правовий характер. Дозволимо собі не погодитися з даним твердженням.

У теорії адміністративного права під заходами адміністративного попередження або адміністративного запобігання розуміються дії повноважних органів або посадових осіб, спрямовані на примусове забезпечення виконання громадянами обов'язків перед суспільством, забезпечення суспільної безпеки і громадського порядку, недопущення і боротьбу зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями та ліквідацію їх наслідків [6].

В прийнятому Верховною радою України 02.07.2015 Законі України «Про Національну поліцію» наведено вичерпний перелік превентивних поліцейських заходів. Зокрема ст. 31 даного Закону зазначає

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:
 - 1) перевірка документів особи;
 - 2) опитування особи;
 - 3) поверхнева перевірка і огляд;
 - 4) зупинення транспортного засобу;
 - 5) вимога покинути місце і обмеження доступу до визначеної території;
 - 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
 - 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;

8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;

9) застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засоби фото- і кінозйомки, відеозапису;

10) перевірка дотримання вимог обмежень, установлених законом стосовно осіб, що перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

11) поліцейське піклування [1].

Чи не найважливішою властивістю превентивних поліцейських заходів є їх профілактичний, попереджувальний характер, який відображено вже в самій назві цих заходів. Сутність превентивного впливу запобіжних заходів, як справедливо зазначається в літературі, полягає, по-перше, в тому, щоб не допустити протиправної поведінки з боку конкретних осіб, які до такої поведінки схильні, а по-друге, в усуненні причин, що сприяють вчиненню правопорушень, і створенні умов, які виключають протиправну поведінку [9]. Слід також додати, що застосуванням превентивних заходів в ряді випадків забезпечується виявлення правопорушень, завдяки чому також здійснюється профілактичний вплив.

Превентивні поліцейські заходи мають на меті не дозволити скоїтися протиправному вчинку, вони застосовуються, коли правопорушення тільки передбачається. Превентивні поліцейські заходи призначені для того, щоб припинити протиправний вчинок, не дозволити йому розвинути, мінімізувати збитки. Вони застосовуються коли вчинок вже почав здійснюватися. Заходи відповідальності за порушення нормативно-правових положень застосовуються, коли встановлений склад протиправного вчинку, коли вчинок є правопорушенням.

Превентивні поліцейські заходи є засобами примусового впливу на різних осіб. Як цілком обґрунтовано вважає більшість авторів, незважаючи на яскраво виражений профілактичний характер, подібні заходи здійснюються в примусовому порядку, тобто в процесі односторонньої реалізації владних повноважень і тому безпідставними є спроби вважати їх заходами, позбавленими елементів адміністративного примусу [10].

Застосування превентивних поліцейських заходів працівниками поліції пов'язане з виконанням ними специфічних обов'язків профілактичного характеру, і саме ця обставина відрізняє зазначені заходи від заходів примусу.

Одним із пріоритетних основних завдань поліції є превенція (профілактика) правопорушень, що полягає у цілеспрямованій діяльності підрозділів і служб поліції з метою виявлення, усунення і зниження негативного впливу чинників, що зумовлюють вчинення кримінальних і адміністративних правопорушень, формування позитивного середовища соціалізації і коригування поведінки осіб, схильних до вчинення

правопорушень. Превенція правопорушень здійснюється у рамках адміністративної діяльності поліції - підзаконної, цілеспрямованої виконавчо-розпорядчої діяльності уповноважених суб'єктів з організації та здійснення охорони публічного порядку, забезпечення публічної безпеки, попередження й припинення адміністративних і кримінальних правопорушень.

Таким чином, превентивні заходи, які застосовуються працівниками поліції, характеризуються різними властивостями, переслідують різну мету, мають різний характер впливу та підстави чи умови застосування. Кожен із них має свою специфіку використання в правоохоронній діяльності поліції.

Література:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 58-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – ст. 379.
2. Латинско-русский словарь / Составил А. М. Малинин. – М. : Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1961. – 764 с.
3. Сучасний словник іншомовних слів / Уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
5. Тлумачний словник сучасної української мови / Укладачі Л. П. Коврига, Т. В. Ковальова, В. Д. Пономаренко. / За ред. доктора філолог. наук, проф. В. С. Калашника. – Харків : Белкар-книга, 2005. – 800 с.
6. Адміністративне право України : підруч. для юридичних вузів та факультетів / Ю. П. Битяк, В. В. Богущкий, В. М. Паращук[та ін.] ; заред. Ю.П.Битяка. — Х.:Право, 2000. — С. 152.
7. Рябов Ю.С. Административно-предупредительные меры: Теоретические вопросы. – Пермь, 1974. – с. 45.
8. Бахрах Д.Н. Административная ответственность. - Пермь, 1966. – С. 13.
9. Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. – с. 198.
10. Ардавов М.М. Эффективность административно-правовых средств принуждения, применяемых милицией. – С. 37.
11. Попов Л.Л., Шергин А.П. Управление, гражданин, ответственность. - Л., 1975. - с.28.
12. Комзюк А. Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції в Україні: Дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Національний ун-т внутрішніх справ. - Х., 2002. - 408 арк.